

Międzynarodowy Dzień Mediacji (Conflict Resolution Day), ogólnoświatowe święto zainicjowane 20 października 2005 roku przez amerykańskie stowarzyszenie profesjonalistów w rozwiązywaniu konfliktów. Służy popularyzowaniu pokojowego rozwiązywania konfliktów (arbitrażu, mediacji, koncyliacji etc.). W Polsce obchodzimy je od 2008 roku w każdy trzeci czwartek października. W roku 2023 będzie to 19 października.

Przedmiotem poniższego tekstu jest szczególny rodzaj mediacji - mediacja w sprawach karnych - oraz problemy jakie się z nią wiążą. Propozycją ich uregulowania był opracowany w 2009 roku projekt ustawy *o mediatorach i zasadach prowadzenia mediacji w sprawach skierowanych przez organy procesowe*, załączony do niniejszego artykułu. Jej autorkami były niezróżniona prof. Ewa Bieńkowska i niżej podpisana, ówczesne członkinie Społecznej Rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości. Projekt ten wywołał dosyć duże zamieszanie, ale według mnie nie stracił aktualności i wciąż jest potrzebny.

Lidia Mazowiecka

Blaski i cienie mediacji

Czy mediacja karna jest korzystna dla pokrzywdzonego ?

Przy obecnych polskich unormowaniach mediacja karna może być korzystna dla pokrzywdzonego, ale tylko wtedy, gdy skieruje do niej organ znający i rozumiejący tę instytucję i też tylko wtedy, kiedy mediator prowadzący postępowanie jest fachowcem. Nieprofesjonalna mediacja może stać się dodatkową traumą dla pokrzywdzonego.

Istniejący system prawny wymaga poprawienia.

Mediacja w sprawach karnych istnieje w kpk od 1997 r., a mimo to jej pozycja stale wywołuje kontrowersje w środowisku prawniczym. Przede wszystkim jest nieznaną lub słabo znaną, a więc niezrozumiałą i niepopularną. Stosuje się ją w bardzo ograniczonym zakresie. Od czasu jej wprowadzenia rocznie, w wyniku mediacji, załatwianych jest najwyżej 4 tys. spraw, co stanowi znikomy procent wszystkich spraw karnych załatwianych w danych roku.

W powszechnym odczuciu, w dużym stopniu opartym na populistycznym stwierdzeniu, że surowe wyroki karne są wyrazem troski władzy o bezpieczeństwo, uważa się, że sprawiedliwą jest kara oparta na starożytnej zasadzie talionu – oko za oko, ząb za ząb, czyli odpłacenie i zastraszenie. Współcześnie, ta zasada, zwana retrybtywizmem, uważana jest za dyskusyjną.

Jednocześnie, polskie przepisy są tak ukształtowane, że dają więcej uprawnień podejrzanemu/oskarżonemu niż pokrzywdzonemu. Ustawodawca uznał, że pokrzywdzonemu wystarczy naprawienie szkody i ewentualne zadośćuczynienie, a także skrócenie traumatycznego postępowania karnego. Pominął zaś, że to pokrzywdzony jest w postępowaniu podmiotem najważniejszym, że trzeba chronić i jego fizyczność, i psychikę. W żadnym bowiem wypadku nie mamy do czynienia z równością stron. Z jednej strony jest cierpiący i skrzywdzony człowiek, a z drugiej - sprawca tego pokrzywdzenia. Zapisy ustawy nie akcentują i nie wyróżniają szczególnej pozycji osoby pokrzywdzonego, nie wymagają poszanowania jego godności, ani szacunku do niego. Taka wymowa ustawy sprawia, że pokrzywdzony już od początku postępowania jest wtórnie wiktyimizowany, ponieważ uzależnia go od sprawcy jego krzywdy, choćby ustaleniem standardów, które stawiają go na równej ze sprawcą pozycji.

Mediacja mało znana w środowisku prawniczym, jest nieobecna w świadomości społecznej. Jak dotąd, nie było i wciąż nie ma szerokiej społecznej edukacji na temat możliwości stosowania różnych rodzajów mediacji: rodzinnej, gospodarczej, cywilnej, w sprawach nieletnich, karnych, w sprawach o wykroczenia. O rozwiązywaniu konfliktów, szukaniu porozumień powinno się uczyć, a nawet praktykować, już w szkołach i przedszkolach. Powinna to być edukacja obowiązkowa. Zrozumienie w młodym wieku znaczenia mediacji w rozwiązywaniu sporów, na pewno wpłynęłoby na stosunek do myślenia o konfliktach w życiu dorosłym.

Zatem, rozwój instytucji mediacji potrzebuje nie tylko zmian legislacyjnych lecz także mądrej edukacji od najwcześniejszych lat życia obywateli. Dotyczy to również mediacji w sprawach karnych, o której traktuje ten artykuł.

Co to jest mediacja?

Filozofia mediacji jest zasadniczo różna od tradycyjnego systemu wymiaru sprawiedliwości. Jest jego alternatywą. Sztuka mediacji uznaje interesy i potrzeby ofiar za najważniejsze. Przepięstwo traktowane jest jako konflikt pokrzywdzonego ze sprawcą. Proces mediacyjny powinien dążyć do ugody, w której sprawca bierze odpowiedzialność za swój czyn, naprawia szkodę i zadośćuczyni pokrzywdzonemu. Rozwiązanie ugodowe konfliktu nie musi zakończyć się pozbawieniem wolności, czy innym ukaraniem sprawcy. Pokrzywdzony nie musi natomiast uczestniczyć w długim, stresującym i wyczerpującym procesie karnym. Porozumienie sprawcy z pokrzywdzonym w formie ugody nie oznacza, że pokrzywdzony wybaczył sprawcy. Chociaż i w taki sposób może zakończyć się mediacja.

Mediację definiujemy, jako sposób rozwiązywania konfliktu między ofiarą i sprawcą przestępstwa, próbę doprowadzenia do rozwiązania konfliktu, ugodowego, akceptowanego przez obie strony, drogą dobrowolnych negocjacji prowadzonych przy udziale mediatora czyli trzeciej osoby, neutralnej wobec stron i ich konfliktu. Mediator wspiera przebieg negocjacji, łagodzi powstające napięcia i pomaga – nie narzucając żadnego rozwiązania – w wypracowaniu porozumienia.

Co wiemy o mediacji w sprawach karnych?

Czy standardy zawarte w międzynarodowych i polskich unormowaniach są wystarczające do podniesienia rangi mediacji i zawodu mediatora?

Międzynarodowe standardy

O standardach w mediacji karnej mówią przede wszystkim dwa dokumenty międzynarodowe: **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2012/29/UE z 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw** oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2002/220/WSiSW (Dyrektywa) oraz **Rekomendacja Rady Europy z 1999 r. o mediacji w sprawach karnych** (Rekomendacja).

Rekomendacja jest jedynym dokumentem, który szczegółowo omawia zasady w mediacji. Nie jest dokumentem obowiązującym, ale zaleca i wskazuje, jak mediacja karna powinna się kształtować, wytycza jej kierunki.

Standardy mediacji według Rekomendacji

- mediacja może mieć miejsce tylko wtedy, gdy strony swobodnie wyrażą na nią zgodę oraz gdy będą mogły ją wycofać w każdym momencie w trakcie mediacji;
- przed wyrażeniem zgody na mediację strony powinny być wyczerpująco poinformowane o swoich prawach, istocie postępowania mediacyjnego i możliwych konsekwencjach swojej decyzji;
- nie można w nieuczciwy sposób nakłaniać do zaakceptowania mediacji;
- mediacja nie może mieć miejsca, gdy któraś ze stron nie jest w stanie zrozumieć jej istoty;
- zasadnicze fakty w sprawie powinny być potwierdzone przez obie strony;
- udział w mediacji nie może być wykorzystany jako dowód przyznania się do winy w ewentualnym późniejszym postępowaniu karnym;
- rozmowy w trakcie mediacji są poufne, i nie mogą być później wykorzystywane, chyba że strony wyrażą zgodę;

- mediacja ma być usługą powszechnie dostępną na wszystkich etapach postępowania karnego;
- oczywiste dysproporcje w odniesieniu do takich czynników, jak wiek, dojrzałość lub właściwości intelektualne stron powinny być uwzględnione przed skierowaniem na mediację;
- zobowiązania wynikające z ugody mediacyjnej powinny mieć taki sam status jak wyroki sądowe i powinny wykluczać ściganie w odniesieniu do tych samych zdarzeń;
- usługi mediacyjne oparte muszą być na uznanych standardach odnoszących się do kompetencji, zasad etycznych, procedur doboru mediatorów, ich szkolenia i oceniania.

Kwalifikacje i szkolenie mediatorów według Rekomendacji

Mediator powinien:

- posiadać umiejętności w zakresie nawiązywania kontaktów międzyludzkich;
- przejść wstępne szkolenie przed podjęciem obowiązków mediacyjnych, jak również szkolenia podczas wypełniania swoich obowiązków; szkolenia powinny być na wysokim poziomie i uwzględniać umiejętności rozwiązywania konfliktów, szczególnie w odniesieniu do ofiar przestępstw, a także obejmować ogólną wiedzę o systemie wymiaru sprawiedliwości karnej;
- uwzględniać godność stron, ich szczególne potrzeby i oczekiwania, zapewnić odnoszenie się do siebie z szacunkiem;
- zapewnić bezpieczne i komfortowe miejsce na mediację, prowadzić mediację kameralnie;
- prowadzić mediacje w sposób zrozumiały;
- w sprawozdaniu z mediacji nie powinien odzwierciedlać przebiegu spotkań mediacyjnych;
- przekazać właściwym organom lub osobom każdą informację o szczególnie poważnych przestępstwach, które mogą być ujawnione w trakcie mediacji.

Dyrektywa

Jest to dokument wiążący. Nie dotyczy tylko mediacji, ale również innych form sprawiedliwości naprawczej. Już w jego preambule mówi się o takich gwarancjach dla ofiar, jak zapobieganie wtórnej i ponownej wiktyimizacji, zastraszaniu oraz odwetowi. Podkreśla się, że kierując sprawę do mediacji należy uwzględniać takie czynniki jak: charakter i wagę przestępstwa, zakres urazów, naruszenia fizycznej, seksualnej lub psychologicznej integralności ofiary, nierównowagę sił, wiek, dojrzałość lub potencjał intelektualny ofiary

mogące ograniczyć lub zmniejszyć zdolność do podejmowania świadomych wyborów lub przeszkodzić w uzyskaniu dla niej pozytywnych rezultatów.

Przepisy Dyrektywy wymagają, aby:

- mediacja w pierwszym rzędzie służyła interesowi ofiary, a także była bezpieczna, opierała się na dobrowolnej i świadomej zgodzie wyrażonej przez ofiarę, którą może w każdej chwili wycofać;
- przed wyrażeniem zgody na uczestniczenie w mediacji ofiara otrzymała pełne i obiektywne informacje na temat procesu mediacji i jej potencjalnych rezultatów, jak też o trybie nadzoru nad realizacją jakiegokolwiek ugody;
- sprawca wcześniej potwierdził podstawowe fakty związane ze sprawą;
- każda ugoda była wynikiem dobrowolnego porozumienia i mogła być uwzględniona w dalszych postępowaniach karnych;
- rozmowy mediacyjne miały charakter poufny.

Standardy mediacji karnej w unormowaniach polskich

W ustawie kpk oraz w rozporządzeniu wykonawczym Ministra Sprawiedliwości w *sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych* znajdują się podstawowe standardy:

Bardzo ważna zasada - **dobrowolności** zawarta jest w art. 23a §4 k.p.k.: *Udział oskarżonego i pokrzywdzonego w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym odbiera organ kierujący sprawę do mediacji lub mediator, po wyjaśnieniu oskarżonemu lub pokrzywdzonemu celów i zasad postępowania mediacyjnego i pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia postępowania mediacyjnego.*

Kolejna podstawowa zasada mediacji – **poufności** wyrażona jest w art. 23a §1 i §7 k.p.k. Paragraf 1 tego artykułu obliguje do poinformowania stron o art. 178a k.p.k. *Nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego prowadząc postępowanie mediacyjne z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 k.k.* (karalne niezawiadomienie o bardzo poważnych przestępstwach).

Zasady **bezstronności, akceptowalności i bezinteresowności oraz neutralności** pokazane są w art. 23a §3 i §7 k.p.k. Paragraf 3 art. 23a k.p.k. odsyła do art. 40 k.p.k. i 41 §1 k.p.k., które mówią o wyłączeniach mediatora (takie same dotyczą sędziego, czy prokuratora), a także

o tym, że mediatorem w sprawach karnych nie mogą być: czynny zawodowo sędzia, prokurator, asesor prokuratorski, aplikanci tych zawodów, ławnik, referendarz sądowy, asystent sędziego, asystent prokuratora oraz funkcjonariusz uprawniony do ścigania przestępstw.

W polskich unormowaniach nie widać podstawowego wymogu Dyrektywy, aby mediacja w **pierwszym rzędzie miała na uwadze interes i potrzeby ofiary przestępstwa, naprawienie szkód i zapobieżenie dalszym szkodom**. Brak zapisów zawierających zapobieganiu wtórnej i ponownej wiktymizacji, zastraszaniu oraz odwetowi. Wtórna wiktymizacja, czyli ponowne pokrzywdzenie przysparzające ofierze dodatkowych cierpień powstaje w różnych sytuacjach procesowych. Jej źródłem jest zazwyczaj sposób procedowania policjantów, prokuratorów, sędziów, mediatorów, kuratorów, a także innych pracowników wymiaru sprawiedliwości i spowodowana jest brakiem wiedzy, niezrozumieniem, rutyną w myśleniu, lekceważeniem, a zwłaszcza brakiem empatii. Także osoby spoza wymiaru sprawiedliwości – dziennikarze relacjonujący sprawę, sąsiedzi - często przyczyniają się do dodatkowych cierpień ofiary. Polskie unormowania prawne nie zawierają też zapisów, które zabezpieczyłyby ofiary przed odwetem czy zastraszaniem, czy to ze strony sprawcy czy osób trzecich współpracujących ze sprawcą.

Niezwykle istotna w postępowaniu mediacyjnym jest pominięta w przepisach zasada **profesjonalności** mediatora. Ustawodawca wymóg szkoleń przewidział jedynie i tylko dla mediatorów prowadzących mediacje w sprawach dla nieletnich sprawców czynów karalnych, co zresztą uległo zmianie wraz z wejściem w życie w 2022 r. nowej ustawy *o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich*.

Zgodnie z rozporządzeniem *w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych* postępowanie mediacyjne może prowadzić obywatel polski lub obywatel UE lub innego państwa wymienionego w rozporządzeniu, korzystający w pełni z praw publicznych, mający pełną zdolność do czynności prawnych, który ukończył 26 lat, zna język polski w mowie i piśmie, nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo, posiada umiejętności i wiedzę w zakresie przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich, daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków.

Przedstawione wymogi, a w zasadzie ich brak, dotyczące fachowości mediatora prowadzącego postępowanie w sprawach karnych świadczą o tym, że ustawodawca nie rozumie, jak ważny

jest profesjonalizm w zawodzie mediatora, jak ważne jest poważne potraktowanie zawodu mediatora.

Wiedza mediatora i jego fachowość jest bardzo istotna. Przede wszystkim dla pokrzywdzonego, którego interesy i potrzeby są w tym postępowaniu najważniejsze. Mediator musi wiedzieć w jaki sposób prowadzić mediację, żeby nie przyczynić się do dalszego traumatyzowania pokrzywdzonego. Mediacja nie może być dla ofiary źródłem wiktyimizacji wtórnej.

Zawód mediatora zwykle traktowany jest jako „dodatkowe zajęcie” osób wykonujących inne zawody. Nie ma jednolitych wymogów dla mediatorów, obowiązku specjalizacji w różnych rodzajach mediacji, stałego podnoszenia kwalifikacji przez mediatorów. Poszczególne ośrodki mediacyjne stosują bardzo zróżnicowane standardy odnoszące się do kwalifikacji mediatorów, co wpływa na ich negatywny, wręcz lekceważący wizerunek wśród sędziów, prokuratorów, funkcjonariuszy policji, adwokatów.

Po latach, od czasu wprowadzenia instytucji mediacji do różnych ustaw, oczywista zdaje się potrzeba zmian i radykalnych działań, żeby tę instytucję ożywić, aby mediacja stała się rzeczywistą humanitarną alternatywą dla sformalizowanego i sztywnego wymiaru sprawiedliwości. Z przepisów musi wynikać, że poszanowanie godności, wzajemny szacunek to nieodzowna część postępowania mediacyjnego.

Jakie należy podjąć działania, aby doceniono mediację i zaczęto korzystać z niej dla i w interesie pokrzywdzonego, aby stała się rzeczywistą alternatywą dla wymiaru sprawiedliwości ?

Najważniejsze dla „ratowania”, wprowadzania mediacji do praktyki jest opracowanie **ustawy o zawodzie mediatora i zasadach prowadzenia mediacji**. Istniejące przepisy dotyczące mediacji i mediatorów są rozproszone, często niedookreślone, niespójne i niejednolite. Potrzebne są wspólne dla wszystkich rodzajów mediacji unormowania dotyczące:

- wymogów, jakie powinny spełniać podmioty chcące uzyskać status mediatora;
- zasad i trybu postępowania mediacyjnego – co spowoduje czytelną regulację tej instytucji oraz jej upowszechnienie.

Zawód mediatora jest zawodem bardzo młodym. Dopiero w 2010 r. rozporządzeniem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w *sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu ich stosowania* wpisano **mediatora** jako odrębny zawód w grupie specjalistów obejmujący zawody wymagające wysokiego poziomu wiedzy fachowej, umiejętności oraz doświadczenia w zakresie nauk technicznych, przyrodniczych, społecznych,

humanistycznych i pokrewnych (kod 263502). Według rozporządzenia mediator „Pomaga stronom, za ich zgodą, w rozwiązaniu bez przemocy istniejącego między nimi konfliktu i osiągnięciu porozumienia, z zachowaniem zasady bezstronności, neutralności i poufności; prowadzi działania mediacyjne dotyczące wszelkich form konfliktów: cywilnych, gospodarczych, politycznych, karnych, rówieśniczych, rodzinnych, społecznych, międzygrupowych, międzynarodowych.

Zadania zawodowe: rozpoznawanie konfliktu i określanie strategii prowadzenia mediacji; organizowanie spotkań mediacyjnych: wstępnych – informacyjnych, spotkań pośrednich lub spotkań tzw. „twarzą w twarz”, zapewnienie bezpiecznego i poufnego miejsca dla mediacji, umożliwiającego pełne wykorzystanie technik mediacyjnych (np. spotkania na osobności); aktywne słuchanie stron (wyjaśnianie stanowisk stron, ich interesów, granic kompromisu) oraz umiejętne korzystanie z pomocy doradców prawnych i innych ekspertów; przełamywanie impasu w prowadzonych rozmowach; pomoc w sformułowaniu ugody oraz sprawdzenie realności jej realizacji”.

W 2014 r zaktualizowano przedmiotowe rozporządzenie i do listy zawodów dopisano **mediatora sądowego** (kod 263507). Opis zadań mediatora sądowego jest szerszy. Oprócz wymienionych obowiązków dla mediatora dodano takie działania: „Za pomocą procedur mediacyjnych pomaga stronom dojść do porozumienia poza salą sądową w sprawach rodzinnych, cywilnych, pracowniczych, gospodarczych i karnych; wysłuchuje i analizuje racje stron konfliktu; opracowuje tekst ugody zapewniający satysfakcję materialną, psychologiczną i proceduralną; dba o komfortowe warunki do rozmów; zapewnia stronom poczucie bezpieczeństwa i zachowanie równowagi stron w mediacji.

Zadania zawodowe: przyjęcie wniosku o przeprowadzenie mediacji (przez jedną lub obie strony); analiza istoty konfliktu w sprawach rodzinnych (np. o podział majątku, o ustalenie kontaktów z dziećmi i wysokość alimentów), w sprawach cywilnych (np. konflikty sąsiedzkie), pracowniczych (np. konflikty między pracodawcą a pracownikiem), w sprawach gospodarczych (np. między klientem a sprzedawcą) oraz w sprawach karnych (np. zadośćuczynienie za poniesione szkody); nawiązanie kontaktu z drugą stroną sporu (przez wnioskodawcę lub mediatora) i ustalenie terminu spotkania wstępnego; przygotowania do mediacji: analiza dzielącego strony konfliktu, sprecyzowanie stanowisk, określenie rzeczywistych celów i potrzeb, przedstawienie zasad mediacji oraz podpisanie umowy; ustalanie właściwych strategii prowadzenia mediacji; budowanie zaufania i sympatii, otwartości na spotkaniach mediacyjnych ze stronami konfliktu oraz na spotkaniach

indywidualnych; udzielanie pomocy w komunikowaniu się osobom zaangażowanym w spór, w celu umożliwienia im wzajemnego zrozumienia, osiągnięcie porozumienia i zawarcia ugody; wspólne negocjowanie rozwiązań i weryfikowanie ich wykonalności (czy rozwiązania są zgodne z prawem, sprawiedliwe, słuszne, praktyczne, wykonalne, trwałe); uświadamianie stronom potencjalnych skutków braku zawarcia ugody; dokumentowanie mediacji: sporządzenie i podpisanie ugody, podpisanie pisemnego porozumienia przez strony w obecności mediatora; złożenie protokołu w sądzie po zakończeniu mediacji wraz z dołączoną do niego ugoda, doręczenie odpisów protokołu stronom konfliktu; dbałość o prawidłowości formalno-prawne wypracowanej ugody ze sprawdzeniem realności i wykonalności jej rozwiązań; przestrzeganie zasad etyki mediatora takich jak: dobrowolność udziału w mediacji i zakaz wywierania przez mediatora nacisku na strony, poufność mediacji, bezstronność i zakaz pobierania przez mediatora dodatkowych korzyści, bezpieczeństwo stron, neutralność, szybkość i efektywność postępowania; czuwania przez mediatora nad zgodnością z prawem porozumienia osiągniętego przez strony. Dodatkowe zadania zawodowe: prowadzenie własnej działalności gospodarczej w kancelarii prawnej lub biurze mediacyjnym”.

Mediator sądowy jest więc mediatorem niesądowym, który musi mieć kwalifikacje prawne i prowadzić własną działalność gospodarczą. Nie wskazano jakie wykształcenie powinien mieć mediator.

W 2022 r. prowadzenie mediacji w sprawach karnych i o wykroczenia zostało włączone przez Ministra Sprawiedliwości do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (System). Zgodnie z nim mediator ma posiadać wiedzę z zakresu prowadzenia postępowania mediacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem prawnych uwarunkowań mediacji w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia. W swojej pracy ma współpracować z organem prowadzącym sprawę. Stosować wiedzę z zakresu problematyki agresji i przemocy oraz ich psychologicznych uwarunkowań. Pracować zgodnie z metodyką prowadzenia mediacji i zasadami etyki zawodowej mediatora, stosować narzędzia i techniki komunikacyjne, uwzględniając poczucie bezpieczeństwa i równowagę stron. Przy przygotowywaniu i prowadzeniu spotkań mediacyjnych brać pod uwagę specyfikę konkretnej sprawy i wielość możliwych uwarunkowań. Ma też doskonalić swoje kompetencje zawodowe w odniesieniu do już zdobytych doświadczeń zawodowych. Orientacyjny nakład pracy potrzebny do uzyskania kwalifikacji określono na 350 godzin, uwzględniając zarówno czas szkolenia, czy innej formy uczenia się, jak i pracę własną kandydata.

Nie mogę zgodzić się z wyrażoną w Systemie zasadą równości. **W postępowaniu mediacyjnych w sprawach karnych nie ma i nie może być równości stron.** Samo takie stwierdzenie jest wiktyimizujące. Pokrzywdzony jest stroną cierpiącą i skrzywdzoną. Szczególnie w tym postępowaniu trzeba pamiętać o poszanowaniu godności i wzajemnego szacunku stron.

Potrzeba również ustawowego uregulowania dotyczącego **jednolitego (specjalistycznego) przygotowania mediatorów do wykonywania zawodu.** Należy wprowadzić określone wymagania do kwalifikacji mediatorów, takie jak:

- jednolitość kształcenia;
- specjalizację w poszczególnych dziedzinach mediacji (karnej, w sprawach o wykroczenia, cywilnej, rodzinnej, gospodarczej, dla nieletnich);
- posiadanie odpowiedniej praktyki;
- możliwość oceny.

Oprócz wymagań, co do kwalifikacji mediatorzy powinni posiadać swój samorząd.

Powinni też w swojej pracy opierać się na wypracowanym przez środowisko kodeksie etyki mediatora (jako konieczny, zapowiedziany jest w Systemie).

Spełnienie powyższych wymagań wpłynie na podniesienie rangi zawodu mediatora. Zwiększy też do niego zaufanie i podniesie jego znaczenie społeczne. Wpłynie więc na ożywienie i upowszechnienie instytucji mediacji.

W załączeniu przedstawiam projekt ustawy *o mediatorach i zasadach prowadzenia mediacji w sprawach skierowanych przez organy procesowe.* Normuje on wyłącznie problematykę mediacji prowadzonej wskutek skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego przez organ procesowy. Nie zajmuje się w ogóle mediacja umowną.